

Vergaderjaar 2009–2010

29 452

Tenuitvoerlegging van de tbs-maatregel

Nr. 121

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 26 oktober 2009

1. Inleiding

Op 22 april 2009 heb ik uw Kamer geïnformeerd over de aanhouding en in verzekeringstelling van een tbs-gestelde uit de Van der Hoevenkliniek te Utrecht (Kamerstukken II, 2008/09, 29 452, nr. 109).

In deze brief en in het spoeddebat van 22 april 2009 (Handelingen der Kamer II, vergaderjaar 2008–2009, nr. 80, blz. 6255–6272) heb ik u bericht dat ik de Inspectie voor de Sanctietoepassing (ISt) zou vragen nader onderzoek te doen, mochten het strafrechtelijk onderzoek en het interne toedrachtsonderzoek van de Van der Hoevenkliniek daartoe aanleiding geven. De strafrechtelijke procedure is nog niet afgerond. De ISt heeft op basis van het interne toedrachtsonderzoek nader onderzoek verricht naar de vraag of de kliniek bij de voorbereiding en de uitvoering van het verlov fouten heeft gemaakt en in hoeverre uit het gebeurde lering kan worden getrokken.

Hierbij bied ik u het incidentonderzoek van de ISt aan, getiteld «Van der Hoevenkliniek, verlofincident april 2009».¹ Hieronder geef ik de belangrijkste bevindingen van de ISt weer, gevolgd door mijn beleidsreactie.

2. Incidentonderzoek

Het onderzoek van de ISt richt zich op de verlofaanvraag en -machtiging, de toetsing door de verlofunit van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) en het Adviescollege verloftoetsing tbs (AVt), de uitvoering van het verlov en het toezicht daarop. De ISt komt tot het oordeel dat de kliniek bij de voorbereiding en uitvoering van het verlov in het algemeen zorgvuldig heeft gehandeld. De ISt meent niettemin dat uit het incident achteraf bezien lering kan worden getrokken.

Verlofaanvraag en -machtiging

De ISt constateert dat de kliniek de aanvraag voor onbegeleid verlov zorg-

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

vuldig heeft voorbereid. De verlofaanvraag is door de verlofunit van DJI procedureel getoetst. Het AVt heeft eveneens positief geoordeeld over de aanvraag.

De ISt heeft de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGz) gevraagd of de kliniek behandelinhoudelijk juist heeft gehandeld. Ook de IGz concludeert dat de kliniek zorgvuldig heeft gehandeld. De kliniek heeft tijdens de behandeling en ten behoeve van de verlofregeling gebruik gemaakt van de daarvoor gangbare meetinstrumenten en gehandeld conform de toetsingskaders. Op grond hiervan ziet de IGz geen aanleiding voor eigen nader onderzoek.

Uitvoering van het verlof

De ISt constateert dat de kliniek de verlofprocedures, waaronder het risicomangement, zorgvuldig heeft gehanteerd. Wel merkt de ISt op: «Desondanks is niet onderkend dat betrokkene zich buiten het waarnemingsveld van de kliniek niet aan de behandel- en verlofafspraken hield». Volgens de kliniek was er sprake van heimelijkheid en schijnaanpassing. Het sociale netwerk van betrokkene was op de hoogte van risicosignalen, maar heeft essentiële informatie achtergehouden. De ISt concludeert echter dat het de vraag is of een intensiever contact met de familie ertoe geleid zou hebben dat de bewuste risicosignalen wel aan het licht gekomen waren. Het intensieve contact met de vriendin van betrokkene heeft niet voorkomen dat ook zij relevante informatie achterhield.

De fpc's zullen gezamenlijk nagaan in hoeverre schijnaanpassing beter kan worden onderkend. De ISt beveelt aan in het verlengde hiervan te bezien of in dergelijke gevallen aanvullende toezichtsinstrumenten effectief kunnen zijn. Ten tweede beveelt de ISt aan de manier waarop een (intensieve) vertrouwensrelatie met informanten uit het sociale netwerk wordt opgebouwd en onderhouden, te heroverwegen, opdat zij zoveel mogelijk informatie over mogelijke veiligheidsrisico's (zodanig vertrouwelijk) doorgeven.

De ISt acht de aandacht en nazorg die de kliniek aan het slachtoffer heeft gegeven, lovenswaardig. Hetzelfde geldt voor het contact met de familie van de betrokken tbs-gestelde. De derde en tevens laatste aanbeveling van de ISt betreft de informatievervalsing van de Van der Hoevenkliniek aan de rechterlijke macht. De ISt constateert dat hierbij complicaties zijn opgetreden. Ze beveelt de DJI aan duidelijkheid te verschaffen aan de fpc's over de grenzen van informatievervalsing in het kader van strafrechtelijk onderzoek.

3. Beleidsreactie

In Enschede is op 12 april 2009 een ernstig misdrijf gepleegd. Een tbs-gestelde uit de Van der Hoevenkliniek te Utrecht wordt hiervan verdacht. De strafrechtelijke procedure is nog niet afgerond. Niettemin heeft de ISt nader onderzoek gedaan om na te gaan of de kliniek fouten heeft gemaakt. Haar hoofdconclusie is dat de kliniek bij de voorbereiding en uitvoering van het verlof in het algemeen zorgvuldig heeft gehandeld. Ik stel vast dat deze conclusie in overeenstemming is met de conclusie van de ISt uit de doorlichting van de Van der Hoevenkliniek. Deze doorlichting heb ik op 11 mei 2009 aan uw Kamer gezonden (Kamerstukken II, 2008/09, 29 452, nr. 110). Hierin concludeert de ISt dat de Van der Hoevenkliniek op een eigen, zorgvuldige wijze tot een verlofaanvraag komt. Volgens de ISt zijn alle stappen helder vastgelegd, besluitvorming vindt plaats op basis van consensus in een groter verband dan alleen het directe behandelteam. De ISt stelt in het onderhavige incidentonderzoek

vast dat de Van der Hoevenkliniek ook in dit individuele geval zorgvuldig heeft gehandeld.

Ik deel de conclusies van de ISt en neem de drie aanbevelingen over. De eerste twee aanbevelingen richten zich op de verlofpraktijk, op het beter onderkennen van signalen van schijnaanpassing en signalen uit het sociale netwerk. Deze aanbevelingen worden aan de Van der Hoevenkliniek gedaan, maar zijn, met het oog op de «lerende verlofpraktijk», leerzaam voor het gehele forensisch psychiatrische veld. De fpc's zullen daarom gezamenlijk deze aanbevelingen bezien en hun ervaringen met elkaar delen. De lerende verlofpraktijk vergt een blijvende inspanning van alle betrokken partijen. De landelijke databank zal hieraan ook een belangrijke bijdrage leveren. In deze databank worden uit de gehele forensische sector gegevens bijeengebracht die een goed beeld geven van risicobepalende factoren. Deze databank wordt gevuld met gegevens vanaf de invoering van het verloftoetsingskader in 2005. In 2010 wordt deze databank operationeel.

Ten aanzien van de aanbeveling over de informatieverschaffing ten behoeve van strafrechtelijk onderzoek merk ik op dat de grens tussen wat wel en niet valt onder het medisch beroepsgeheim bij strafrechtelijk onderzoek diffuus is. Dit geldt overigens niet alleen ten aanzien van tbs-gestelden. Deze aanbeveling zal in samenwerking met GGz Nederland voor de zomer van 2010 zijn uitgevoerd.

De staatssecretaris van Justitie,
N. Albayrak